

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K. 12. — Za p. godine K. 6. — Za Šibenik na godinu dorašanjem u kuću K. 12. — Za Inozemstvo na godinu K. 12. suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, probočna pisma i zabave tiskaju se po 30 para po redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Stranke i njihov život u Dalmaciji.

Političkih stranaka imademo toliko, da se na brzi ne možemo tužiti. Ali u većini njih vladaju takovi odnošaji, da se na prvi mah vidi, kako one ne predstavljaju nikakvu potrebu naroda. Kako svie pušta neto naglasili, uzrok tomu leži u zlo shvaćenom političkom djelovanju.

„Narodna stranka“ je utemeljena početkom ustavnog života. Ona je imala zadaću da oslobodi naš puk od jarma talijanske gospode i u ovu zemlju spoji sa Banovinom.

Prvi dio svoga zadatka je „narodna stranka“ riješila barem većinom, a kad je htjela da rješava drugi, već nije odgovarala svojoj svrsi, jer je bila sputana od vlade, kojoj je služila.

Ljudi „narodne stranke“ nisu više toliko pazili na zadatke, koji oni kao pripadnici stranke i njezinog programa imaju, koliko na svoja mjesta, na svoje uplive, pa da to sve sačuavaju, držali su se vlade kao i ona njih.

O narodu, o skupštinama, o političkom uzgoju kod ove stranke u ovoj dobi ni govora. Izbornici su bili obćine, načelnici, prisjednici i koga oni dovedu.

Stranka da sačuva izbornike i vlast, gledala je na gospodarenje u obćinama prema svojim stranačkim interesima, a izbornici, na čelu obćina, opet su čuvali interese svoje i stranke.

Ako je ikad koja stranka zaslužila naslov sekte, to je bila „narodna“, koja se držala ne po volji nego i proti volji pravog naroda.

Proti ovoj stranci dizala se stranka prava, koja svoj postanak ima u stranci istoga imena u Banovini. Dakle i stranka prava počela je, kad nas može se reći početkom ustavnog života. Njezino djelovanje iz početka bilo je namijenjeno osviešćivanju naroda i oporbi proti nedjelima „narodne stranke“.

Stranka prava imala je tolikog odziva u narodu, da je gosp. Juraj Biankini sa ostalim drugovima izstupio iz „narodne stranke“ i stupio u pravašku.

Mladež u Dalmaciji bila je velikom većinom pravaška, a Dr. A. Trumbić bio joj je postavljen kao prvak.

Stranka prava imala je zadatak kao što ga ima i danas, da povuče sav naš narod u borbu za svoja prava, jer samo sav narod može razviti potrebitu snagu, da ih izvodišti. To je naš narod po nagonu shvaćao i vrstao se u redove stranke prava.

Proti ovoj stranci diglo se sve, što je vladino, u prvom redu „narodna stranka“. Potreba politička i razvitak stranačkog života je zahtjevalo, da se ove dvie stranke sukobe dok jedna drugu nadjačaju. To je bilo logično i naravno i potrebito.

Nasuprot se dogodilo, da je nekim pravašima dodijala dosljednost i borba, koja je uslov života, pa su volili doći do nagodjenja sa ljudima „narodne stranke“.

Gg. Dr. A. Trumbić i J. Biankini i sa ostalim, koji su izstupili iz „narodne stranke“, nastojali su, da se dođje s njom do sporazuma i sloge, pače i stopljenja.

Oni kad su bili izabrani zastupnicima stvorili su za zastupnicima „narodne stranke“ novu grupu zastupnika koja se prozvala „hrvatskom strankom“.

Svaki vidi, da se je ovaj naziv imao protegnuti samo na saborski klub, a ne na stranke, koje su zastupnici predstavljali; svaki vidi, da su se zastupnici, stvarajući novu stranku, zaletili, ju kako oni mogu odlučiti životom, koji nije njihov?

Eto za to po nijednim zakonima parlamentarnog života „hrvatska stranka“ ne postoji. A što neki hoće, da ovaj skup zastupnika sačinjava stranku, to se oni varaju, jer misle, da još u Dalmaciji vladaju odnošaji, koji su vladali kad su upravitelji obćina imenovali zastupnike.

Istina, to može još vrijediti gdjegdje, ali za ta imenovanja znače politički život?

A da ne znači, najbolje se vidi po neslozi, razdrožnosti, neprijateljstvu, koje vlada u redovima te skupine zastupnika, koja se prozvala „hrvatskom strankom“.

Dosta je čitati njihove novine od „Slobode“ do „Narodnoga Lista“, da se vidi, da tu ne odlučuju nego osobe, a da se do političkih načela ne drži koliko n do stranke same.

Ljudi „Slobode“ i drugi bili su pravaši, pak su do stranke prava držali koliko su pislihi da im je dosta. Ostavili su svoju stranku i utemeljili novu. Ona su i ovu razdvojili, jer su držali više do sebe nega do stranke.

Zadaća je ljudi stranke prava, da drže se vjerno stranke i njezinih načela osuješte ovake skokove i ovakova političko životarenje. Takovo životarenje nije dostojno naroda. Ono može biti samo uzdržano od pojedinih, kojima se hoće stranaka radi ambicije vodstva ili radi osobne koristi.

Šibenik, 22. kolovoza.

„Veletit“ piše: „Hrvatska Rieč“ se povadja za ostalim pravaškim joj drugovima i u uvodniku „Hrvatska stranka i njezini sastanci“ ljuti se što Dr. P. Čingrija sazivlje sjednicu eksekutivnog odbora, i nastoji sama sebi dokazati, da hrvatske stranke nema“.

Ovako pobijati činjenice od nas navedene ne može se, Naš članak, o kojem je govora, posve hladno i bez trunke ljutitosti navodi čine, spominje godine i tumači za što je Dr. P. Čingrija sazvao sjednicu.

Stanovište, koje zauzimljemo u pogledu „hrvatske stranke“, za nas nije novo, jer mi nikad nismo „hrvatsku stranku“ smatrali nego spojevanjem zastupnika raznih stranaka u jedan klub. Od toga spojenja stvarati stranku ne mogu nego oni, koji misle, da su zastupnici stranke. Mi smo proti ovakom shvaćanju pojma stranke uvijek bili, jer u istom klubu stranke ne zauzimljemo. Niti ipak zauzimljemo jednu stranaku, koji bi htjeli da ih se smatra strankom. A što oni u tom ne mogu uspjjeti nije krivik ni nas ni ostale pravaše. Utvara nije od nas, a nisu od nas ni uzroci, radi kojih ta utvara ne može živiti životom stranke.

U ovomu niti se mi za kim povadajmo, niti tko za nami, jer sama bitnost „hrvatske stranke“ daje pravo i nami i ostalim pravašima.

O diobi obradljivih obćinskih dobara.

Dioba obradljivih obć. dobara u Dalmaciji nailazi na dvie zapreke: na protivštinu nekih mogućnika, koji su načelno proti njoj, i na nepoznavanje zakonskih odredaba sa strane raznih činbenika, koji su ipak skloni diobi, ali im se čini, da je to stvar tako težka i zapletena da joj se skoro ne može doći na kraj.

O prvij glavnoj zapreci bilo je govora i u ovom i u raznim domaćim listovima: nju će, kad li tad li, savladati složan narod; bilo je takodjer dosta govora o neizmjenjnoj koristi, koju bi narod crpio od preizmjena sveobće diobe obradljivih obć. dobara u gospodarstvenom a i moralnom pogledu. S toga ćemo se sa nekoliko redaka osvrnuti na drugu zapreku.

U glavnom dioba obradljivih obćinskih dobara uređjena je pokrajinskim zakonom 27. svibnja 1876. br. 43. l. p. z. i ministarskom naredbom 12. studenog 1880. br. 3. l. p. z. Ne da se poreći, da su zakonske odredbe komplicirane, da dovode u veliku smetnju čovjeka, koji ih površno proučava, i da bi se te odredbe morale preurediti, učinit ih jednostavnijim, što bi se inače sasvim lasno dalo postići. Nego mi sad moramo računati sa postojećim propisima, na temelju kojih bilo je u Dalmaciji izvedeno više dioba na podpuno zadovoljstvo zanimanika. Što je pojedinih obćinama uspjelo, mora da uspije i svim drugim uz malo dobre volje i odlučnosti. Dakle na stvar.

U poslu diobe obćinskih dobara ima se najprije saslušati mnenje seoskog zbora, čiji glas nije nego savjetujući pa s toga vieću su slobodne ruke, da zaključe diobu i proti volji zbora, čim se uvjeri, da pučanstvo želi diobu i da mu je korisna. Neki bi se zborovi mogli lasno izjaviti proti diobi, jer su isti sastavljeni od najvećih poreznika, to jest od prve četvrtine od najvećih najviše blaga i po tom najviše interesa, da se obćinska muša ne dijeli. Kad bi dakle zbor odbio predlog za diobu, takav za-

ključak ne bi bio niti smio biti mjerodavan, već bi vieće imalo uzeti u obzir želje i korist većine pučanstva, i prama tome prihvatiti za ključak, da se dioba provede.

Ako zbor pristaje na diobu, njegov za ključak imade se jednostavno formulirati u smislu, da se dioba ima izvesti na temelju postojećih propisa i suviše imao bi se zbor izjaviti, da li svaki, koji primi dio, ima plaćati obćini, na korist dotičnog odlomka, godišnji, stalni, odkupivi danjak (livel), ili ne, Zbor može pak da u pogledu diobe izrazi razne svoje želje.

Treba tu svačkoga protumačiti narodu, da svaki, koji primi dio obćinskog zemljišta, može sa svojim dielom da po volji raspoloži, kao gospodar; da se ne smije po zakonu nametnuti nikakvo ograničenje, kao na primjer, da on ne smije prodati svoj dio, ili da ga mora povratiti na zahtjev obćini. To zakon ne dopušta. Tko dakle primi dio zemljišta obćinskog po zakonitoj diobi, postaje izključivi vlastnik tog diela i može ga prodati, založiti, obraditi kako hoće, i taj dio ostaje baštincima kao svako drugo biće, bilo po zakonitom nasljedstvu ili po oporuci. Svaki pak dionik može da bude obvezan, da plati na korist odlomka stalni godišnji danjak, ili livel, koji tereti samo doznačeni dio zemljišta. Nego obćinsko vieće može zaključiti, da se ne nametne nikakav godišnji danjak. Taj danjak, ako je nametnut mora vazda da bude odkupivi, to jest, onaj, kdji je dobio svoj dio, može uplatiti u jedanput svotu, koja, ukanačena sa 5 ili 4 po sto (kako vieće zaključi), davala bi im dobiti iznos godišnjeg danka. Danjak, ima da bude sasvim malen i jednak za svakoga, jer svaki mora da primi dio jednake vrijednosti. Od prilike taj bi danjak mogao iznositi od 1 do 4 krune na godinu, i prama tome svak bi ga se mogao osloboditi izplatom u jedanput svote od 20 do 80 K. Danjak bi se imao udariti u onim odlomcima, gdje se plaća prilični iznos travarine. Diobom naime obćina bi prestala pobiranjem travarine, i morala bi za pokriće troškova odlomka udariti veće prireze, što bi opet bilo za pučanstvo tegotnije. S toga zakon predviđa nametnuće danka, da se naknadni gubitak travarine. Gdje je pak nezatna pristojbina od travarine, ili gdje se ista ne pobira, ne bi se imao udariti nikakav danjak na doznačeni dio.

Kad je bio saslušan seoski zbor, kako mu drago glasili njegovi zaključci glede diobe, obćinsko vieće ima da prihvati od prilike ove zaključke: „Ovo obćinsko vieće zaključuje: I. da se u odlomku x imadu razdijeliti obradljiva obćinska dobra u smislu zakona od 27. svibnja 1876. br. 43. l. p. z. i ministarsvene naredbe od 12. studenoga 1880. br. 3. l. p. z.; II. da je točan izkaz (koji se ima napose prirediti naznakom čestica i zapisniku priložiti) obradljivih zemalja, koje sačinjavaju obćinsko dobro odlomka i koje koristi pripadaju članovima odlomka u smislu §. 72. obć. prav. (§. 1. sl. a) Min. naredbe, 12. studenog 1880. br. 3. l. p. z. III. da svaki dionik imade plaćati godišnji stalni danak od 2 krune (ili manji ili veći, ali mu iznos treba ustanoviti), od kojeg će se osloboditi ako u jedanput izplati K. 40, (ili drugu odgovarajuću glavnicu) (§. 1. b iste naredbe). Opazka: ako se ne ima udariti danjak, onda da zaključak pod ovom tačkom III. ima glasiti: da dionici bivaju oprošteni od plaćanja godišnjeg danka; IV. da što bi od diobe priteklo ima biti doznačeno kao svojina istome odlomku (§. 1. e spom. nared.); V. da će troškovi skopčani sa diobom ostati na teret odlomka, čijim je prihodom biti podmireni, dočim će ih obćina predujmiti; troškovi za pobijanje merginja ostati će na teret pojedinih dionika (§. 1. d naredbe); VI. da (nakon imenovanja što se ima obaviti ceduljom) imenuje iz svoje sredine viećnike Nikolu N. i Ivana N. člano-

vim u mjestno povjerenstvo za diobu, a Antu N. i Paška N. njihovim zamjenicim (§. 1. naredbe)“.

Pravovaljanim prihvatom tih 6 zaključaka, vieće je i protivu svojih začeća u pogledu diobe obćinskih dobara, tako da ono više na nikakav način ne utječe u diobeni postupak, niti može biti pozvano, da u predmetu diobe što zaključki, izuzam slučajda, da bi trebalo imenovati druge članove u mjestno povjerenstvo. Pogriješno je po tom, što neki misle, da vieće ima da odobri propis osoba, koje imadu pravo na dio. Ovo spada u daljni postupak.

Sastav i prihvata sa strane vieća tih 6 zaključaka, kako se vidi, stvar skopčana sa kakovim osobitim poteškoćama. Zaključci kako su gore sastavljeni i složeni, mogu služiti za sve slučajeve, jer su skoro svuda kod nas jednolični.

Kad je obćinsko vieće prihvatilo navedene zaključke, red je inače upraviteljstvu da ih proslijedi zemaljskom odboru.

U dotičnom izvješću će se priložiti u ovjerovanom prepisu zapisnik seoskog zbora i zapisnik sjednice vieća, a u izvorniku izkaz dobara, o kome govori zaključak pod III. i eventualno i druge spise. U tom izvješću pak ima da se upraviteljstvo izjavi u smislu §. 3. slova a, b, c, i d. iste naredbe i to od prilike ovako, što može služiti za najveći dio slučajeva:

a) „Upraviteljstvo u smislu §. 3. ministarske naredbe od 12. studenoga 1880. br. 3. l. p. z. izjavljajući svomu mjestnom obćinskom vieću (svojim) i pučanstvu, mnenje nije obćinsko vieće imadu odobri obćinske dobove, koje se obć. prava glede prava na udioništvovanje u koristim iz obćinskih dobara, što se imadu razdijeliti;

b) Po poporećenom običaju svaka obitelj imade u jednakoj mjeri pravo da crpi koristi iz obćinskih dobara, i tim se pravom služiti;

c) Ne ima iznimaka osvanomih na osobitim pravnim naslovima u pogledu ograničenja uživanja koristi na potrebe kuće i dobara (§. 72. obć. prav.);

d) Obzirom na jednakost prava uživanja svih obćinara odlomka, bilo bi suviše uputili postupak za ustanovljenje razmjera prava udioništvovanja u koristim iz obćinskih dobara“.

Osim toga upraviteljstvo će predložiti 3 do 4 osobe (i izvan krila obć. vieća), za da zemaljski odbor izmogne imenovati svog člana i zamjenika u mjestno povjerenstvo.

Kad su sve te, možemo reći, proste formalnosti, koje je inače lasno savladati, izpunjene, zemaljski odbor ima da odobri zaključke diobe i diobi, i da proslijedi spise namjestništvu. Ovo pak imenuje svoga, t. j. četvrtog člana i zamjenika u mjestno povjerenstvo, koje se tad pod predsjedanjem kotarskog poglavara konstitira, te započinlje svoje djelovanje u sastavi samog obćinskog upraviteljstva i jednog stručnjaka, što ga vlada stavlja na raspoloženje. Istom sad počinlje meritorni postupak, tekom kojega pritužbe bivaju riješene od mjestnog povjerenstva, a utoci od pokrajinskog povjerenstva za diobu, koje postoji kod namjestništva i napokon u zadnjjoj molbi od ministarsvenog povjerenstva za diobu, koje postoji permanentno kod ministarstva poljodjelstva. Sa tim daljnjim postupkom ne ćemo se baviti jer bi morali prepisati sve zakonske odredbe i tumačiti ih, što nije svrha ovog članka, kojim smo samo htjeli, da olakotimo zanimanicima izpunjenje sviju potrebitih formalnosti do časa, kad postupak o diobi prelazi u ruke mjestnog povjerenstva.

Važna naredba

za vojnike i vojnostavne obvezanike, koji se nalaze u Americi.

Zajednički ministar domobranstva izdao je u sporazumku sa ministrom rata nove odredbe, odnoseće se na vršenje obrambene dužnosti za prekoceanske izseljenike.

Naredba stupa na snagu 1. siječnja 1909., te će u velike koristiti našim mladićima, koji

su do sada najviše trpjeli, što su morali uz nepodnosive žrtve izvršiti svoju obrambenu dužnost u domovini, a pošto im se u tom pogledu nije ni najmanja pogodnost davala, to odučile mnogi, da tim neugodnostima i s njima skopčanim ostrim kaznama izbjegnu — ne vratiti se više u domovinu. Vojni uprave, videći, da se broj tih „bjegunaca“ od godine do godine silno množi, odlučili su, da dopusti koli u interesu obrambene sile monarhije, toli i u interesu vojno-stavnih obvezanika samih. Pogodnosti će se protezati jednoliko na sve one, koji se u Americi nalaze trajno na zaradi. Pogodnosti same proširene su, odnosno protegnute su u dva smjera: s jedne strane u pogledu onih koji se sele u doba, kad se imadu prikazati na stavnju; s druge strane glede onih, koji se istom nakon dovršene aktivne službe izseljuju, te su obvezani na vježbu u oružju.

Stavni obvezanici moći će odsele biti oslobođeni, na svoju molbu i obrazloženju predlog konzularne oblasti, u prvom i drugom dobnom razredu, ne samo od stavnje u domovini, već i od opetovana prikazanja pred konzularnom oblastu u inozemstvu u svrhu lječničke pregledbe. Istom oni stavni obvezanici, koji se nalaze u III. dobnom razredu, morati će se bezuvjetno prikazati u svrhu pregledbe kod konzulata. I ovi stavni obvezanici ne će ni onda, ako kod lječničke pregledbe pred c. k. konzularnom oblastu budu pronađeni „sposobnim“ ili „manje sposobnim“, kao što su do sele morali u svrhu njihovog novačenja (zapisnice) još u istoj godini vratiti se u domovinu, nego oni mogu biti unovačeni i kod konzulata u inozemstvu i moći će im se produžiti redovita (ili jednogodišnja) aktivna služba, odnosno osamnedjeljna vojna izobrazba eventualno do 1. listopada one godine, u kojoj navršuju 24. godinu dobe svoje.

Na taj će se način stavnim obvezanicima ne samo opetovana, gubitkom vremena i sa velikim troškovima skopčana putovanja pristiđiti, nego će se onima, koji se za vojnu službu sposobnim pronađeni, vrijeme odlaska kući u svrhu vršenja službene dužnosti što moguće dulje produžiti.

Starijim, jedino na oružju vježbu obvezanim izseljenicima, koji spadaju u monarhski stališ, omogućeno je tom novom odredbom, da mogu odsele na vrlo jednostavan način odvršene službe u oružju, oružne vježbe i biti oslobođeni, a jedino se u pogledu (proteže) i na opetovanje od kontrole smotre za tekućim kaznima slijedeći godinu.

Odnosnu molbenicu valja — uz priklop vojne legitimacije (vojnog pasuša) — svake godine do konca siječnja putem dotičnog konzulata podnijeti na kotarsko poglavarstvo, odnosno na občinu.

Ove ustanove vriede i za stavne obvezanike i vojnike iz Bosne i Hercegovine, nalaže se u Americi.

Odkrivanje zvonika i umjetnička izložba.

Split.

Do koji dan bit će konačno dovršeno skidanje armature sa zvonika stolne crkve, te će se nakon 28 god. prekidne radnje, zvonik pokazati u podpunoj ljepoti i veličini.

Plemenita namisao nekolicine naših odličnih građana, da se prigodom otkrića zvonika priredi također jedna umjetnička izložba svih umjetnika iz Dalmacije, zaslužuje svaku pohvalu i priznanje. Već se u svoje doba konstituirao i posebni odbor, te izdani proglasi pozivajući ljubitelje i štovatelje umjetnosti, da bud moralno ili materijalno nastoje poduprijeti ovu izvršenu ideju. Odziv pak sa strane naših umjetnika upravo je sjajan, kako doznajemo. Svi su se pozivu odazvali i prihvatili, da će sudjelovati svojim ponajboljim radnjama. Izložba će biti smještena u novoj i prostranoj dvorani „Hrvatskog Doma“ a svečani otvor slijediti će dneva 30. septembra i trajati će do 31. oktobra. Ova će izložba biti po nas od velike koristi i značajna u svakom pogledu a nadasve što ćemo se upoznati s našim umjetnicima te znati cijeniti i uvažavati plod njihovih ruka. Do sada su poslali svoje radnje slijedeći slikari:

Bukovac (17. sl. među kojim spominjemo triptit iz Danteove „Božanstvene komedije“ Raj-Pakao-Čistištili zatim „Sunčanica“, „Magdalena“ itd.); Paško Vučićić (9 sl. „Magdalena“ dva portreta itd.); Josip Vučićić (6 sl.); Lalić (1 sl.); Emanuel Vidović („Angelus“, „Stara crkva“, „Jesensko jutro“); Gđa. Bersa Bottura (2); Kipari: Rosandić (4. „Grizodušje“, „Portret jednog glazbenika“ itd.); Rendić (9. portret „Dra. Stangera“ u bronzi i veliki kip „Meditacije“ izradjen za Dra. Mihajevića); Duković (1). Danomično će očekuju se radnje: Meštović, Dešković, Katunarića, Uvodića, Meneghella Dinčića, Marinkovića, Draganje, V. Rendića i Račkog.

Mi sa naše strane želimo najljepšu sreću ovom liepom podvratu i neka ujedno bude pitalom i drugim sličnim pokušajima.

Za danas ovoliko a u svoje ćemo se doba malo obširnije pozabaviti o uspjehu izložbe.

Pri koncu doznajemo, da će i naši vredni dramati, diletanzi za uzveličati svečanost prirediti po mogućnosti četiri predstave u obćinskom kazalištu uz gostovanje naših priznatih umjetnika gosp. Fijana i gdje. Ljerke pl. Šram. Između ostalih komada davati će se i Shakespearov „Hamlet“.

Makarska, 18. kolovoza 1908.

Ugledno uredništvo „Hrvatske Rieči“ u Šibeniku.

Liepo Vas molim, da izvolite objelodaniti ovaj moj odgovor, kojega sam poslao uredništvu „Narodnoga Lista“, a glasi:

Ugledno uredništvo „Narodnoga Lista“ u Zadru.

Ne na temelju zakona o tisku, već istini za ljubav, uljudno Vas molim, da izvolite u narednom broju Vašega cijenj. lista objelodaniti slijedeći odgovor, na dopis iz Makarske Primorja, a uvršten u broju „Narodnoga Lista“ od 17. tek. mj.

Nije istina, da će pravaši mene kandidirati u vanjskim obćinama ovoga kotara, a to s razloga, što sam ja moju kandidaturu najodrešitije otklonio, i ako mi je kandidatura bila ponudjena od vidjenijih rodoljuba. I pri ovome ostajem.

Nije istina, da sam ja lani prouzrokovao celi kaos u Primorju za vrijeme izbora za carev. vieće. Istina je, da su onaj kaos prouzrokovali neki članovi hrvatske stranke u Makarskoj, i u Splitu. Ne želim dalje o ovome govoriti, no potegnui li me za jezik, to ću biti prinuđen dotaknuti se nekih stvari, što nekima ne će biti po volji.

Na dopisnikov prigovor o kandidaturi Malčića, bilo bi neozbiljno i osvrćati se, jer svak razuman znade, da je ona kandidatura u obće bila neozbiljna, dapače smišna. O ostalim kandidaturama, koje su se iznosile u ovom srezi pri minulim izborima za car. vieće, odgovoriti ću po pitanje tada, kad se g. dopisnik ili ko drugi javi punim imenom.

Seoljina je izmišljotina, da je makarski „Sokol“ učinio izlet u Zagreb zbog tobožnje „Zborne agitacije „Sokol“ je priredio taj izlet, kao što priredjuje svake godine razne izlete, bez da je ikome ni na kraj pameti bila izborna agitacija. Baš, što se je babi hito, to joj se snilo.

Što se pak odnosi na mnogopost. župnika Rudana to će on sam odgovoriti, ako nadje shodnim.

U pogledu gradnje škole u Tučepima odgovaram: ne mojom samovoljom, već jedino u interesu obćine, oduzeo sam dalnju gradnju — u svojevitu načelnika — nesposobnome poduzetniku i predao gradnju g. inžiniru Tončiću. Izvješća gg. inžinira Tončića, Orđine, te poduzetnika Barića takova su, da ne mogu biti nepovoljnija nego li su za bivšega poduzetnika, i za zanemarnost onih, koji su bili zvani, da radnju nadgledaju. O ovome bilo je govora dosta po raznim novinama, i u obć. vieću, te ne bi bio dužan bezimenom napadaču odgovarati. No ako dopisnik hoće, neka izvoli izaći podpunim imenom i spravan sam obširno i potanko odgovoriti.

U ostaloj, na osobne napadaje ne odgovaram.

U nadi, da će to ugledno uredništvo objelodaniti ovaj moj odgovor, unaprired najljepše zahvaljuju.

Mate Klarić.

Političke vesti.

Dalmatinski sabor. Pogovara se, da će Dalmatinski sabor, prije objelodanjenja razpustnog dekreta, biti u jeseni sazvan na kratko zasjedanje. Saborna reforma predložena od zemaljskog odbora preinačena je po centralnoj vladi. Ovakvo izpravljena reforma bit će navodno podnešena na pretres saboru. Ako je sabor poprima, bit će na temelju nove preinačene reforme provedeni sabsorski izbori. Ovi glasovi međutim se ne potvrđuju.

„Jugoslavenski klub“. Službeno se demontuje viest, da je srbska vlada razpustila „Jugoslavenski klub“ s razloga, jer da je sa „Finale...“ otkrivena urota protiv Monarhije. Vlada izjavljuje, da nema razloga razpustu „J. kluba“.

Srbska narodna skupština. Na srbskoj narodnoj skupštini u Beogradu dovršena je debata o Novakovićevoj interpelaciji o prilikama u Turskoj, pa se onda prešlo na debatu o drugim interpelacijama. Dovršeno je drugo čitanje trgovinskog ugovora s Austro-Ugarskom. Odmah poslije drugog čitanja ova će se skupštinska sesija zaključiti, a najdalje za dva tri dana po tom će se i kabinet popuniti.

Uapšenja novinara. Uapšeni su urednici „Obzora“ Gršković i „Pokreta“ Tomić, radi buđenja počunja tobože viestima „Pokreta“ od ponedjeljka o izrazi Kostajničkoj, koje je „Obzor“ prenio. Zastupnik Šurmin preuzeti će uredništvo „Pokreta“.

Bosanska pitanja. Odnosno predstavkama bosanskih muhamedanaca ministru Burianu u kojim izniše svoje tužbe i želje glede autonomije u upravi crkve, doznanje se da je ministar udovoljio nekim zahtjevima. Prije svega moraju biti ustrojeni kotarski odbori sa konzulativnim značajem koji će služiti vladi kao savjetujuće tielo u nekim poslovima lokalne naravi. Ministar namjerava pojedinim konfesijama dati podpunu autonomiju. Vlastnici Šuma, koje su u vrieme okupacije bile proglašene crnim dobrom, dobit će primjerenu odštetu.

Izborna reforma u Ugarskoj. Kod zadnje Wekerlove audijencije u Ischlu vladar je podijelio predsjedniku Andrassy-evaj izbornoj reformi. Izborna reforma sastoji se iz dvije zakonske osnove: u prvog je govor o vršenju izbornog prava, u drugog o diobi izbornih kotara. Izborna reforma temelji se na osnovi sveobćeg izbornog prava s direktnim glasovanjem. Svaki pojedinji državljani, koji znade čitati i pisati u svom materinskome jeziku, ima pravo glasa. Na temelju ovoga broj izbornika, kojih je do sada bilo oko 1 milijuna, povisit će se na 2,700.000. Druga ustanova jest pluralni izborni sistem. Svaki ime državljani, koji je svršio pučku školu, te plaća mali iznos poreza, ima još jedan glas, dakle dva; koji pak državljani uz ime uvjetje plaća veći porez, ima tri glasa, tako da će usljed ovog pluralnog sistema biti dva milijuna sedam sto tisuća izbornika sa 4,000.000 glasova. Glasovanje će većim dielom biti tajno.

Justh u opoziciji. „A Nap“ donosi, da predsjednik sabora Julije Justh ne pristaje na fuziju stranaka, te će stupiti u opoziciju, jerbo zastupa načelo neodvisne banke.

Antidnastički pokret u Portugalu. U Lisabonu se pojavise znakovi ozbiljnog antidnastičkog pokreta, u kojem je zapleteno mnogo pomorskih časnika, činovnika i političara. Mladi kralj ne uživa više nikakove simpatije. Predstoji ponovni ustanak. Ukriomčareno je vrlo mnogo oružja.

Dogodjaji u Turskoj. Izbori za obćine već su se djelomično obavili, dočim će se izbori za parlament obaviti tek za 2 mjeseca, ali su pripreve već u punom jeku. Fuad-paša, koji se je povratio iz prognostva, danas je najpopularnija osoba u Carigradu. Njemu je sada 88 godina. U prognostvo je otkeran prije nekoliko godina zbog svoje otvorene kritike državne uprave.

Iz hrvatskih zemalja.

Eksekutivni odbor koalije. Na 19. ov. mj. je imao sjednicu eksekutivni odbor koalije. Povod sastanka bio je saziv interparlamentarne konferencije koja će se obdržavati u Berlinu mjeseca septembra. Odbor je odlučio poslati hrvatske delegate, i tamo iznieti sadašnje hrvatsko pitanje. Osim toga razpravljalo se o daljnjoj akciji za podupiranje žrtava Rauchova režima.

Napadaj na Sokolaše na Rieci. U nedjelju u večer u 10 i četvrt vratise se sa nedjeljnim vlakom iz Fužina tri sokolaša, članovi sušačkog „Sokola“, koji saučestvovali u javnoj vježbi fužinskog „Sokola“. Išli su mirno svojim kućama. U via Alessandrina dočekaše ih talijanski, njih jedno pedeset, te ih stadoše napadati. Jednoga od njih i udariše. U vici i buci sakupilo se preko 200 ljudi većinom talijanaša, koji bez ikakva razloga i povoda vikahu svakojakih povika na ona tri sokolaša. Jedan od njih ozlijeđen od demonstranta zaklonio se u neku gostionicu u Via Andrassy, oko koje se okupiše talijanski demonstranti. Policija ga povede sobom na policijski ured, ie ga uzme u zapisnik. U zapisniku reče, da on nije pravio ništa, nego da se je sa svojim drugovima vraćao iz Fužina kući.

Opet su počeli gnuti nadpise. Čitamo u „Riečkom Novom Listu“: Skoro svi hrvatski nadpisi na Rieci bijahu izkalljani. Mora da su se neka gospoda latinske kulture prepala, da nisu ove česte kiše sa hrvatskih nadpisa oprale tragove njihove civilizatorne misije, pak su u noći od nedjelje na ponedjeljak na mnogo hrvatskih nadpisa na Rieci dali, kako se kaže, „drugu ruku“ svoga kulturnog bojadisanja. Jučer u jutro osvanuše mnogi nadpisi izkalljani sa maslinim crnilom. Među ostalim i table „Ugarsko-Hrv. parobrodarskog društva“ i tabla „Trgovačko-Obćinskih Doma“. Dućanu g. Trbojevića i dućanu g. Smedaka su table porazbijali.

Magjari proti sokolskom sletu na Sušaku. „Bud. Hirlap“ prima iz Rieke, da je magistrat odlučio zatražiti od vlade, da ne dozvolji izkrčavanje ni na kolodvoru ni na pristaništu hrvatskim Sokolašima, koji budu posli na sokolski slet na Sušak. Isti zahtjev staviti će na

direkciju željeznice i na upravu „Ug.-hrv. parobrodarskog društva“. Poziva se pri tom na zabranu od strane austrijske vlade kojom se priče izleti u Pulj i u obće u austrijsko Primorje. Uz to će zastupstvo u vlastitom djelokrugu postaviti straže na sve ulice i mostove koji vode na Sušak, da se spriči eventualna provala Sokolaša na Rieku. Zatražiti će pravodobno vojnički kordon, jer u doba dolazka Sokolaša ne će biti na Rieci ni zajedničke vojske ni honveda radi vojnih vježba. Policija pako osjeća se preslabom, i zamjenik guvernera je pred par tjedana zatražio vojsku, ali još nije stiglo riešenje.

Iredenta na Rieci. Na 19. o. mj. u večer prigodom prikazivanja komedije „Eva“ u aniteatru Fenice priredjene su iredentističke demonstracije. Obćinstvo je vikalo „viva l' Italia“ Na pozornici je razvijena talijanska zastava, pri čemu je nastalo uredbesno klicanje sa strane obćinstva. Vlada je naredila strogu izragu.

Osvešta Raucha. U svrhu podupiranja žrtava Rauchove tiranije sabrano je do sada u Karlovcu tisuću tri stotine i trinaest kruna 40 filira. Ovo je najbolji odgovor Karlovačana Raucha i vladi!

R. K. Jeretov počastni građanin. Obć. zastupstvo u Kastvu imenovalo je jednoglasno u svojoj sjednici dne 6. t. mj. gg. Rikarda Katalinić-Jeretova hrvatskog književnika i pjesnika, rodom iz Voloskog, u Zadru, za zasluge na narodnom polju, počastnim građaninom. Čestitamo!

Izborne listine za istarski sabor. Od 17. ov. mj. izložene su na obćinskom uredu u Pulj, izborne listine za sabsorske izbore u Pulj i okolici. „Omnibus“ upozoruje sumišljenike, da pregledaju listine i da podnesu reklame gdje bi trebalo. Vrieme za reklam traje samo 14 dana dakle samo do 30. t. mj.

Novi branitelji braće Pribičevića i drugova. Kao branitelji braće Pribičevića, Bekića itd. prijavili su se još ovi odvjetnici: Dr. Petar Belobrk, narodni zastupnik i odvjetnik iz Bjelovara, Dr. Živko Bertić, odvjetnik iz Zemuna, Dr. Jovan Ivković, odvjetnik iz Pakraca i Dr. Dušan Peleš, narodni zastupnik i odvjetnik iz Petrinje i Dr. Pero Magdić, nar. zast. i odvjetnik iz Varaždina. Kako jutros „Obzor“ javlja ponudio se i Dr. Šime Mazzura za branitelja.

Burna županijska skupština. Na 17. ov. obdržavana je županijska skupština u Ogulinu, u kojoj je veliki župan Gavrančić položio prisegu. Sve je u potpunosti zadovoljno, što se je dvorana županijske skupštine samostalno konstituirala. Skupština je otvorila podžupan Malvić. Skupština i njeni zastupnik Dr. Maržanić zahtjevao je tajnu sjednicu. Malvić nije na to pristao. Na to skupština koalirice ostavljaju dvoranu, a u njoj ostadoše činovnici i 9 skupština, koji zajedno sa prisutnim neskupštinarima udariše klicati u slavu — Pere Gavrančića. Sad se je znalo, za što ih bio toliko broj. U drugoj sobi viećao je Dr. Maržanić sa izlašim skupštinarima, nu podžupan Malvić poručio im je po panduru, da ne smiju držati viećanje, jer ga nisu prihvatili, pa ne budu li ga poslušali, morat će ih razrijeti. Na to su se počeli koalirice razilaziti, a nahuškan neskupštinari počeli su ih insultirati. Skupština Barca udarili su u prsa.

Premještenje Jelačićeve pukovnije. — Riečki Talijanski šire viest, da će iz Rieke na jesen premjestiti Jelačićevu pješaku pukovnicu, a u mjesto ove da će biti na Rieku premještena 19. pješaka pukovnika iz Kapašvara. Talijani vele, da ako to neće uzsljediti, da će se obratiti na najviše mjesto.

Novi hrvatski list u Subotici. Kako subotički „Neven“ javlja, prešao je tjednik „Quarnero“ u vlastništvo bunjevačkih Hrvata, te će od sada zastupati pravaško stanovništvo.

Dignuće rabote u Bosni. Službeni list vlade u Sarajevu donosi naredbu, kojom se za gradove u Bosni i Hercegovini ukida od početka god. 1909. rabota za uzdržavanje cesta.

* * *

Hrvati i Hrvatice!
sjećajte se uvijek
Družbe
Sv.
Ćirila i Metoda
za Jstru

* * *

Pokrajinske vesti.

† Prof. Juraj Kolombatović, vitez reda Franje Josipa I. preminuo je jučer u Splitu nakon duge bolesti. Slovio je kao vrstan strukovnjak prirodopisne struke, a kao čovjek i patriot bio je od svakog časćen i uvažen. Pokoj u duši i spomen u narodu, a obitelji naše iskreno saučeeće.

Sa izložbe narodnih vezova u Vrlici. Pišu nam odanle: Uprava ovdješnje pučke škole priredila je onomadne u svojim prostorijama izložbu narodnih vezova i tkiva. Izložba se je u svojoj ukupnosti vrlo lepo dojmila, samo opazismo, da je u nečem nesuglasna s onim, što je u pogled školskih izložba preporučilo pokraj. škol. vieće obzirom i na izložbu, koja će bit priredjena u Arbanasima prigodom pokraj. učitelj. konferencije. Pokraj. vieće preporučilo je naime, da se moraju izlagati radnje u narodnim motivima izradjene od samih učenica, dok ovdje vidjemo i radnja u tkivu, a bogme, svak zna, da učenice ne mogu tkati, i da se tkanje ne može u školama gojiti.

Kapucini u Splitu. Kapucini reda Sv. Frane na Rieci postigli su od splitskog biskupa pravo vjekovite porabe crkve, kuće i zemljišta vlastnosti svetišta Gospe od Pošana, uz dužnost da svrže sve običaje prama građanstvu, osim vršenja posebnih funkcija i navada svoga reda. Kapucini bit će dužni da povrate posjed, samo u slučaju da njihova vjerska obitelj bude ukinuta bilo s kojeg razloga. Čuje se također, da će u svoje vrijeme nekoliko kapucina biti i za službu božju u grobištu na Sustjepanu.

Tučnjava u Solinu. Na 18. o. m. j. posle podne kod Vidovićeve tvornice u Solinu talijanski radnik Maniacchi izpljusnuo dječaka Marina Smodlaka zato što mu ovaj nije hočio donieti vode. Radi toga Smodlakin brat zavodio se s Maniacchiem, ali ga ovaj lahko ozlediti. Na to navališe domaći radnici, kojih 400 na broju na talijanske radnik, koji su zaposleni u ovoj tvornici, a ima ih blizu 50. U tučnjavi, koja nastade, bijahu ranjene Giulio Delmonte teško, Augustino Medici, Francesco Barini i Antonio Mochetti lako. Upravitelj tvornice, inžinir Stern, uzpostavi napokon mir. Talijanski radnici prestrašeni, napustiše radnju i pribjegoše u Spijet.

Parobrodarske subvencije. Uprava parobrodarskog Ugarsko-Hrvatskog društva posebnom deputacijom odaslanom u Peštu zatražila je povišenje subvencije. To je povišenje bilo uzkratkno odgovorom da društvo ima protumadžarskih tendencija.

Slabe parobrodarske sveze. Promjenom voznog reda, što je uzsledilo na plovidbi ugarskog reda počam od 1. svibnja, naše su sveze sa Hrvatskom veoma slabe. Tako n. pr. od ponedjeljka do četvrtka nemamo pošte iz Zagreba i drugih mjesta u Banovini. Uzdamo se, da će riečko parobrodarsko društvo pri uređivanju nastajnog voznog reda uzeti tu u obzir.

Nepogode vremena. Na 9. ov. m. j. u Zečevu kod Rogoznice strašna oluja s tučom uništi štampanje vinograde, nanievši okoko 2000 kruna štete.

Obveznice trećeg dalmatinskog zajma. „Wiener Zeitung“ objelodanjuje zakon o upotrebljivosti obveznica trećeg dalmatinskog zajma od 600.000 kruna za poboljšice, za plodonosno ulaganje zakladnih, pupilarnih i sličnih glavnica.

Ravnatelj prv. zadarske gimnazije. Iz posve pouzdanog privatnog izvora sazna je se, da će prof. Kušar biti imenovan ravnateljem zadarske hrvatske gimnazije.

Iz grada i okolice.

Sutrašnji slet hrvatske sokolske Krešimirove župe pobudjuje, po obavjestima koje naš mjestni „Hrvatski Sokol“ prima, veliko, izvanredno zanimanje u cijeloj okolici i dalje, tako da će odaziv biti sa svakog pogleda velik i novi dokaz, kako sokolska ideja odusevljuje i okuplja naš hrvatski svijet u jedno kolo. Na Poljani uređena je udobna tribina, koja praktički izvedena, koja će bit lepo okićena. Poljana će biti sutra pozorištem sjajne sokolske slave. Napried, Sokole!

„Hrvatska Sloboda“ zagrebačka od 18. t. m. j. bavi se u uvodniku predlogom Dra. Pere Čingrije, da se skoro saborski izbori imaju voditi pod zastavom sjedinjenja i slaže se s tvrdnjama amošnijih pravaških novina, da se je Dr. Čingrija utekao tomu predlogu, da spasi ostanke „hrvatske stranke“, pa nastavlja: „Bilo kako mu drago, mi držimo, da je prieka nužda, da Dalmacija reče svoju rječ u ovom za naš životnom pitanju. Sjedinjenje mora da bude alfa i omega svake politike u Dalmaciji. U tomu cilji narod mora da je složan kao jedan čovjek. Predstoje sudbonosni dani za našu otadžbinu, ako ovi predju mimo nas neopaženi, mi smo za pedeset

godina opet bačeni natrag. Uvjereni smo o plemenitom otačbeničtvu naše braće preko Velebita. Pouzdajemo se u političku zrelost i izkustvo Don Ive Prodana, i njegovih mlađih drugova, koji se kupe oko šibenske „Hrvatske Rieči“. Oni će znati hrvatsko pitanje u Dalmaciji staviti na tapet i solidarno s braćom s ovu stranu Velebita poradići, da se to pitanje čim skorije riješi u smislu naših neospornih prava“.

Darivanje naših obala Niemcima. Pod ovim naslovom „Pokret“ ima članak o daru Rabske občine Beču, kojim se naš list već u tri navratka bavio. „Pokret“ prenosi zadnji članak objelodanjen u „Hrv. Rieči“ u pogled ovog nedostojnog koraka občine rabske, pa završuje: „Ako ovaj postupak rabske občine ne bude spričen, bit će dionici ove narodne i daj je i svi oni faktori, koji ne će znati dovesti k svijesti ludove, koji ne znadu što čine, ili ako znadu, koji zasluzuju reakciju narodne svijesti kao zločincima“.

Nakostrušili se teško neki ovdješnji talijananci radi negdašnjeg neznatnog slučaja s onim talijancem iz kraljevine, pa su podigli nečuvenu larmu. Poslali su čak izvješće talijanskom konsulu u Zadru, kako javlja brižni „Il Piccolo“, jer izvješće konsula Diferica nije zar bilo dovoljno. Trebalo je nabiti sve fišerke, da pucnjava bude jača i da nadje u svoje vrijeme odjeka možda i u talijanskom parlamentu, jer nije bile samo talijancu dignuta kravata, nego se i uvredljivo vikalo proti — Italiji! Kako mržnja i osveta dovodi do smiešnosti! U ostalom ne čudimo se ni najmanje našim renegatima, već onima od hrvatske pučke napredne stranke, koji u svom gnusnom listiću pišu na način, kojim se podlo ulagivaju neprijateljima Hrvata iz same stranačke pizme. Do čega još ne će spasti ti poštenjakovi!

„Ubožki Dom“ u Šibeniku velik je tra u oku onima od napredne stranke oko Pendulova listića, jer svaka dobra i korisna ustanova njima nije po čefiu. Prigovaraju, da se bolestnicima ne daje dobra hrana, premda za tu hranu njih najmanje svrbi džep. U ostalom trebalo bi da se pitaju, kako su bili hranjeni siromasi dok je uređnik njihova listića primao i kao občinski upravitelj i posle občinske doprinose u tu svrhu. Trebalo bi da se glede kakvoće i kolikoće hrane propitaju kod svoje rodbine u „Ubožkom Domu“ zaklonjene, za koje se znade, da oni ne doprimajušaju.

„Ubožkom Domu“ udieliše da počaste uspomenu Krste Čače: Juraj Grimani K 2; Luigja ud. Marušić K 1. Da počaste uspomenu Ivana Delfina: Ante Tikulin K 1; Vlade Kulić K 1. Da počasti uspomenu Angela Biankini: Rudolf Pauri K 3. Da počaste uspomenu Vice Bumber: Samuel Puretz K 2; obitelj Meischner K 2. Da počasti uspomenu Cvite ud. Kulić: Dr. Petar Kragić K 4. Da počaste uspomenu viteza Marka Petranovića: kanonik Ivan Krstitelj Siso-greo K 2; obitelji Meischner-Bane K 10; Rudolf Pauri K 3; Jako ud. de Petris K 20. — Urvava „U. D.“ svim najsrdacnije zahvaljuje!

Vjenčanje gosp. Stjepana Marčića, sada učitelja obrtničke škole u Splitu, s gospodjom Gizelom Sascor, upraviteljicom pučke ženske škole u našem gradu, objavljeno za dan 2. tek m. j. u Zadru, bilo je odgodjeno za danas. Čestitim mladencima naša srdačna čestitanja!

Dar „Učiteljskom Družtvu“ u Šibeniku. Gosp. Krste Bujas, poštanski činovnik, darovao je mjestnom „Učiteljskom Družtvu“, pri prodaji jednog djela u svezaka istome, nekoliko lepih knjiga, na čemu mu ovim uprava „Učiteljskog Družtva“ najljepše blagodari.

Školski kotari šibenski i kninski, kako doznajemo, bit će upravo obilno zastupani krasnim ženskim ručnim radnjama u narodnim motivima na pokrajinskoj učiteljskoj konferenciji u Arbanasima. Radnje su po sebi tako krasne, tako značajne, da bi bilo baš potrebno odrediti im posebnu prostoriju i razmjestiti ih na zgodan način, da posjetioci izložbe dobiju podpunu pojam, koliko li se divno bogatstvo ukusa i vještine nalazi u našem narodu kotara šibenskog i kninskog.

Razne vesti.

Manifestacija tršćanskog slovenstva. Tko sije vjetar, žanje buru, tako su morali reći sami sebi tršćanski Talijani. Ono što im se je taj dan dogodilo, nije nego odmazda za ono, što su oni predprošle nedjelje učinili Slovencima i Hrvatima. Već u 10 sati u jutro, unatoč jakoj kiši bio je sav prostor oko južne željeznice pun obćinstva, nu u tom svijetu Slovenci su svugdje bili u većini. Policijski aparat je bio ogroman, jer osim mnogobrojnih redara iz Trsta, pozvano ih je bilo mnoštvo iz Gorice i Milja, koji su došli u susret regnikolima bili su socijaliste talijanski i nekogi slovenski (žalostna im majka) sa crvenim za-

stavama i fanfarom. Slovenci ih dočekaše vježdanjem i poklicima „živio“, te je došlo do sukoba, u kojem su fantariste izgubili fanfare, dok ih nije redarstvo obranilo i potisnulo Slovence, koji se pojavise na drugom mjestu u dvostrukom broju, pjevajuć „Hej Slovani!“, „Slovenac i Hrvat“ itd. Nadošla je u to uboga iredenta od kakih 600 ljudi. „Operaia“ je ostavila i zastavu doma. Pred njom je išla fanfara biciklista, a za njom „Giovine Trieste“. Kad dođoše na trg, dočeka ih je slovenska pjesma. mahanje slovenskih zastava. Maleni broj mazzinaca našao se je obkoljen Slovincima, iz čijih ruku ih je spasila tek austrijska policija. Na isti način dočekani su regnikoli izletnici iz Milana, proti kojima dođuše nije bila uparena demonstracija, jer oni nisu krivi. Već kad je vlak prolazio Barkovljevom pozdravljalo ga je mahanje slovenskih zastava i slovensko klicanje. Kad je policija izpraznila trg pred postajom, Slovenci su obišli grad. Na velikom trgu, na kojem je talijanska „elita“ čekala Milance, nastala je takova panika, da je obćinstvo pred kafanom nestalo, a ruloi na prozorima spušteni. Slovenci su bili gospodari trga. Milanci su prolazili mimo obćinstvo uz dvostruki kordon redara. Demonstracije se obnoviše na večer, pred kulom iredente, kavanom Chiozza, te Slovenci naniše talijancima veliku stravu, iz koje ih je oslobodila i opet policija, zatvoriv kavana. Tako Slovenci priskrbiše sebi sjajnu „revanche“, koja će Talijanima ostati dobro u pameti, unatoč viki „Piccola“, koji uvijek lažima sakriva istinu.

Stečaj Frank Zotti Comp. New-York — Pittsburg. Od hrvatske poljodjelske banke primamo: U interesu naših ljudi obratili smo se brzojavno na našu poslovnu svezu u Americi, da nam javi koji rok je ustanovljen za prijavu tražbina na gornju stečajninu, na što nam je danas stigla brzojavna vijest, da javnici mogu svoje tražbine prijaviti za vrijeme od jedne godine.

Ruske besplatne karte za austrijske Slavene. Odbedom ruskog ministra za promet na ruskim željeznicama Slavenci austrijski dobivaju besplatne vozne karte, kad žele posjetiti ruska sveta mjesta. Prva partija Rusinja pod vodstvom galičkog nar. zastupnika Dr. Markova posjetila je Kiev.

Prenos Rákoczyevih zemnih ostanaka. U Košicama (Kassa) grade veliki mauzoleum za zemne ostanke Rákoczya i njegovih drugova, koji bijahu s njime u prognostvu u Rodostou.

Koliko Njemačku košta rat. General Blum iznosi u jednom njemačkom listu kako bi Njemačka u vrijeme rata mogla staviti pod oružje dva i pol milijuna ljudi, koji bi za godinu koštali blizu 57.000 milijuna maraka. To bi bio neposredni bojni trošak. Za vojni materijal, za invalidu, odštetu milostinjiv sirotama itd. izdala bi 7.200 milijuna maraka. To bi je koštalo kad bi pobjeđila, ali kada bi izgubila?

152.000 kruna poklonio je zagrebački nadbiskup Dr. Juraj Posilović povodom svoje zlatne mise, u razne dobrotvorne svrhe u Zagrebu, Senju, Ivančić gradu i Kloštru Ivančić.

Medjunarodna izložba 1908./9. u Firenzi. 15. listopada otvorit će se medjunarodna umjetnička izložba u Firenzi. Ova će umjetnička izložba nadmašiti sve dosadanje izložbe ove vrsti.

Najnoviji izum. Zagrebačka učiteljica, gdjica Danica Jerand, stekla je dvostruki patent za novu pernicu „Aurora“ u Austro-Ugarskoj i Njemačkoj. Izum ovaj, po mnenju stručnjaka, ženijalan, udovoljuje zahtjevima pedagožkim, a navlastito s gledišta higijenskog i didaktičnog te je u stranom svijetu pobudio vrlo živahno zanimanje.

Ustav i Koran. Vodje mladofurske stranke vele, da je Koran temelj pravog ustavnog vladavini. I baš pozivlju se na stih 36. u glavi 42. gdje se govori o vjenčanju; da odobrava vladavinu, kojoj je osnov vjenčanje između ljudi od naroda izabranih. Po tomu nemaju pravo oni, koji kažu, da je Koran protivan ustavnog vladavini.

Naše brzojavke.

Zagreb, 22. Magjarsko novinstvo u svojoj većini oštro napada Rauchovu vladu zbog uapšenja hrvatskih novinara i proriče mu blamažu i pad.

Najveća dalmatinska zlatarija

ANTE RADIĆA - SPLIT.

Trg voća, Gradska vrata na obali. 21

Ilustrovane cjenike šalje badava. Ilustrovane cjenike šalje badava.

Rieka, 22. Radi iredentističkih demonstracija u ovdješnjem kazalištu vodi se stroga izragra. Ima teško kompromitovanih obćuzenika.

Zagreb, 22. Prekošutra saborski klub hrvatske stranke prava drži plenarnu sjednicu. Razpravljat će o aktualnim pitanjima.

Pula, 22. Sutra popodne u 4 sata političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri ima javnu skupštinu u Boljuncu.

Sarajevo, 22. Na dnevnom su redu premetačine, ali sve bez uspjeha.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlasnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Čast mi je objaviti P. N. Obćinstvu, da mi je povjeren za Šibenik i okolice glavni zastupstvo

osjeguravajućeg zavoda

„Victoria“ u Berlinu
ntemeljena god. 1853.

Osjeguravajuće grane jesu sljedeće:

- 1.) **Pučko osjeguravanje:** a) za zdrave osobe do 14 g. bez liečničke pregledbe. b) za zdrave osobe od 15-te godine unapried također bez liečničke pregledbe.
- 2.) **Osjeguravanje u slučaju smrti i preživljenja.** (Mješovito osjeguravanje).
- 3.) **Osjeguravanje glavnica i prištednje.**

Na zahtjev daju se potanje obavjesti i o drugim nazgrednim granama osjeguracije.

----- UJVJETI NAJPOVEDNIJI. -----

Sa štovanjem
JURAJ GRIMANI - Šibenik.

◆ **Kotel Dinara** ◆
Šibenik kod mjestnog kazališta

obskrbljen je izvrsnom kuhinjom -
udobnim i zdravim sobama i svim -
ostalim mogućim komforima. - - -
CIENE VRLO UJMERENE. - - - -
Preporučuje se **Uvanica ud. Dodig.**

Schicht-
SAPUN
jest najbolji!

Ja ne gnečim niti par m.
Nita sa praškom rublje kvarim.
Malo trijam pa izperem
I već čisto sušit strem,
To sapunom netje svakim,
Već Schichtovim samo pravim
Po jelenu taj se znade,
Svaki komad ga imade!

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u kontu korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulatnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Pričuva zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod zdrbebanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupova bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulatnije uvjete.

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u kramu uz uložničke Listove:

sa otkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
" " " 15 " " 3 %
" " " 30 " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim.

(Sterlinam) uz uložničke Listove:

sa otkazom od 15 dana uz 2 1/2 %
" " " 30 " " 2 1/2 %
" " " 3 mjes. " 3 1/2 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Žiro i Tekući račun. Valuta od dana uložanja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkaso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Obvara tekuće račune u raznim vrednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta inostranstva, odrezaka i izričanih vrednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bieltz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cornovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), palit, Peplitz, Troppau, Wansdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kredite listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Paris, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predjume na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontriraja (Contirungs-Lager).

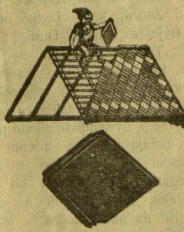
Preuzimaju u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibelji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osiguravaju vrednote proti gubitcima zdrbebanja

Banca Commerciale Triestina.

VJEČNI KROV „DINARKA“

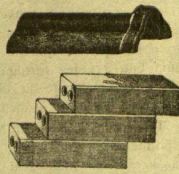

Josip Lovrić pok. Nikole KNIN.

PRVA

DALMATINSKA TVORNICA

CIMENT-PLOČA, CRIEPA, CIGLE, STUPOVA OD ARMIRANOG BETONA ZA OGRADE I VINOGRAD, KAO ŠTO I SVIH OSTALIH PROIZVODA OD CEMENTA, BETONA I ARMIRANOG BETONA - - - - -

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.
UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2.
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Spljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. a) osiguranja glavnicu za slučaj doživljaja i smrti;
- b) osiguranje miraza;
- c) osiguranja životnih renta.
2. Osiguranja mirovina, nemočnina, udovnina i odgojnina sa i bez liečničke pregledbe.
3. Pučka osiguranja na male glavnice bez liečničke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odeljima iznosi: K 1,410,816.28
Od toga jamčevne zaklade: K 1,000,000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 820,000.00
Izplaćene odštete: K 2,619,582.36

Za Dalmaciju pobliže obavijesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatia“ u Spljetu. Poslovnica u Spljetu, ulica Do Sud br. 356. - -

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE.

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

Hrvatska Tiskara

ŠIBENIK.

Izrađuje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brosure, sve vrsti tiskanica za občinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd. te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove itd.

Drži u zalih sve vrsti občinskih, župnih i drugih raznih tiskanica.

Solidna izradba. Umjerene cijene.

Naručbe obavljaju se brzo i točno po zahtjevu.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.
..... Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove; eskomptuje mjenice, daje predjmove na vrednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izdričane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavniya tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsigurnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Vinko Majdič

valjni mlin u KRANJU

proizvaja najbolje vrsti pšenice, brašna i brašna za krmad uz najniže cijene.

Najveća produktivnost - - - - -
- - - - - Brza poslužba.

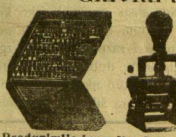
Izvršni zastupatelji za Dalmaciju i Bosnu-Hercegovinu, izsvez Sarajevo i Boku Kotorsku: Babić & Klein Zadar.

Zastupatelji za Boku Kotorsku: Radoslav G. Žurkić, Kotor, Zastupatelji za okružje Pulj: Laeko Kriz, Pulj.

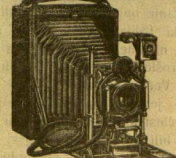
Zastupatelji za okružje Trst: Aleks. Rupnich i dr., Trst, viz eggero novoju broj II. 52-8

KNJIŽARA I PAPIRNICI IVANA GRIMANI-A

Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

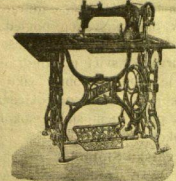

Preduzimlje naručbe sveakoa vrstnih pečata od kauschuck i kovine.

Skladište fotografskih aparata i svih nuzgrednih potrebitina.

preporuča svoj veliki izbor liepih HRVATSKIH, TALIJANSKIH, NJEMAČKIH I FRANCUZKIH KNJIGA, romana, slovnica, riečnika, onda pisacih sprava, trgovačkih knjiga, uređovnog papira, elegantnih listova za pisma, razglednica i t. d.

Skladište najboljih i najjeftinijih šivaćih strojeva „SINGER“ ajnovijih sietu i u.

Prima pretplate na sve hrvatske i strane časopise uz originalnu ctenu sa tačnim i brzim dostavljanjem u kuću. Velika zaliba svakovrstnih toplomjera, zvieker-naočala od najbolje vrsti i leća u svim gradacijama. VANJSKE NARUČBE OBAVLJA KRETOM POŠTE.